

מהתיקנה הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

בימי החנוכה זוכים כולם לעליה גדולה מאד

תשובה עצה והוראה של גאון ישראל

מי לא שמע על הגאונות בכל התורה כולה של מרן רבינו הרוגוטשובער זצוק"ל. באחד השבתות הגיעה אשה לביתו של הגאון, כשהיא כולה בוכיה, היא בכתה ללא הרף והתלוננה, שבשבת התינוק שלה מסרב לינוק, והיא אובדת עצות, ושאלה למוצא פיו של הגאון. אמר לה מרן הרוגוטשובער תוך כדי שהוא ממשיך להיות שקוע בלימוד התורה: "דאס איז אַ ירושלימי" - זה ירושלמי מפורסם! כך אמר לה ולא הוסיף אפילו מילה אחת יותר.

כמובן שהאשה לא הצליחה לרדת לסוף דעתו של מרן הרוגוטשובער, ויצאה לרחוב כשהיא ממרמרת בבכי תמורים, נכון שבת היום, ואסור לבכות, אך לב נשבר של אמא מדאגת ללא גבול, אינה מסוגלת להתאפק מלהוריד דמעות, על זה שלא מצאה פתרון למצוקת בנה. תוך כדי שהיא מסתובבת כך ברחוב בוכיה, עבר ברחוב הרב מקירניק, מרן הגאון רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי זצוק"ל, שסיים עכשיו את התפילה, והיה בדרך לביתו של מרן האור שמח, הגאון הגדול רבי מאיר שמחה זצוק"ל.

כשהאשה ראתה דמות של רב לפניו, אורו פניה. היא רצתה אליו ושפכה לפניו באמצע הרחוב את מר לבה, היא סיפרה לו שמרן הרוגוטשובער כבר השיב לה תשובה לשאלתה, אבל היא לא הבינה את דבריו, ומה היא יכולה לעשות, התינוק מסרב לינוק בשבת. הרב מקירניק הרגיע אותה, וביקש ממנה להתלות אליו לבית של מרן האור שמח.

מיד בהגעתם, סיפר הרב מקירניק למרן האור שמח את הסיפור, השאלה והתשובה הלא ברורה של מרן הרוגוטשובער. שאל מרן בעל האור שמח את האשה, בשבת את לובשת שייטל - פאה, האם את לובשת בשבת מחרחת, האשה ענתה כן, אמר לה מרן האור שמח, אכן נודע הדבר, לכן כשמגיע שבת התינוק מסרב לינוק, כי הוא לא מכיר אותך, ופוחד ממך, כי את נראה לו כאשה זרה. ובכן עצתך הוא, ללבוש בשבת את המלבושים הרגילים של ימות החול, אז התינוק יכיר אותך ויטכס לינוק. האשה הלכה הביתה שמחה, ברוך השם יש פתרון.

כשהיא יצאה, פנה מרן האור שמח לרבה של קירניק ואמר לו, זה היה הכוונה של מרן הגאון הרוגוטשובער כשהוא אמר לה, שזה ירושלמי, הוא התכוון לירושלמי המובא בתוספות על הדף היומי שלנו (ב"ק לו. ד"ה הרי), וזה לשון התוספות, הרי הוא מועד לשבתות - מפרש בירושלמי, לפי שראה אותם במלבושים נאים אחרים וחשובים בעיניו, נכבדים ואינו מכירם. על הירושלמי הזה התכוון מרן הרוגוטשובער. מובן מאליו שצריכים להיות כך מרא דכולא תלמודא, כדי לשלוף מיד תשובה כזאת!

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם ב"ק לו, ג' תמוז תשע"ו)

ההסבר להתעלות הרוחנית בחנוכה

מדברי התוספות והירושלמי רואים דבר נשגב, שבשבת קודש האדם משתנה ונהפך לאיש אחר לגמרי, עד שממש אי אפשר להכיר אותו. וכעין זה כתבו הספרים הקדושים, על ענין ה'קמן', שעל ידי אכילת מאכל רוחני וקודש נהפכו להיות איש אחר, כמו שנאמר (שמות טז,

טו) ויראו בני ישראל ויאמרו איש אל אחיו מן הוא, פירוש, היות שנהפכו לאיש אחר, לכן היו שואלים זה לזה 'קמן הוא?' כי לא יכלו להכיר, מאחר שנהפך לאיש אחר.

כמו כן בשבת משתנים להיות איש אחר, כמו שכתב מרן השם משמואל מסוכטשוב זצוק"ל בתורה על חנוכה (תרע"ד), בשם אביו שר התורה מרן האבני נזר מסוכטשוב זצוק"ל, דזהו מה שנאמר (ישעיה נח, יג) 'אם תשיב משבת רגלך', פירוש, שבת יש להשיב את עצמו מ'רגלך' - מהרגלים, שלא יעשה מעשהו על צד ההרגל ומצות אנשים מלומדה, רק בחיות חדשה ובהתלהבות, עד שלא יוכלו להכיר אותו.

ממשיך השם משמואל, שזהו גם כן הענין של נר חנוכה, להמשך אחר השי"ת כלהב אש עולה למעלה, בכל רגע בחיות חדשה, ללא התישנות וללא התקררות. וזהו "הרגיל בנר" (שבת כג:), שיהיה רגיל בענין ההתחדשות, ולא רק לפעמים יתעורר בהתלהבות, אלא יהיה רגיל כן.

ובחנוכה זוכים להארה ועליה זו עוד יותר מבשבת, וכמו שאמר מרן הרבי השם משמואל בפרשת מקץ שנת תרע"ג, על הגמרא הידועה במסכת שבת (דף כא:), "פתילות ושמינים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת, מדליקין בהם בחנוכה", דאיתא בספרים, שזה רומז על אנשים שמגושמים ביותר עד שאין להם עליה בשבת, הם מתפללים נשמת והם קפואים, הם עושים קידוש בליל שבת קודש והם קפואים, לא נדלק להם כלום בשבת קודש, מכל מקום יש להם עליה בחנוכה.

ויש להתבונן - שואל הרבי, למה באמת יש נשמות שאין להם עליה בשבת, הם לא בוערים בקידוש, הם לא בוערים בנשמת, ובכל זאת בחנוכה יש להם עליה, הם עומדים מול הנרות והם מתעוררים, הנשמה שלהם מתעוררת, מה באמת הסיבה.

מסביר הרבי השם משמואל במקום אחר, שהסיבה היא, כי הכלל הוא, שאדם זוכה להארת השבת קודש כפי ההכנה שלו באמצע השבוע, מי שטרם ערעב שבת יאכל שבת (ע"ג א), ואין הכוונה רק על הטרירות וההכנות הגשמיות בערב שבת, רק גם ברוחניות צריכים לעשות הכנה דרבה לשבת, ולכן בשבת מי שאינו עושה את ההכנה הראויה, אינו זוכה להארה.

לעומת זה בחנוכה, היות שהמידה של היוונים היא מידת העזות, דניאל ראה מלכות יון בצורת נמר שיש לו מידת העזות, כמו שהמשנה אומרת באבות (פ"ה מ"ב), הוי עז כנמר, והם הכניסו את החוצפה ואת העזות בישראל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי וניצחו את היוונים, הם לקחו את העזות מהטומאה והכניסו את זה לקדושה, שאפילו יהודי שהוא לא כדאי ולא ראוי, מכל מקום יהיה לו עזות דקדושה לגשת אל הקדש.

וענין זה מתעורר מחדש בכל שנה בימי החנוכה, שכלל ישראל מקבלים עזות דקדושה, ולכן גם הנפשות שאין להם עליה בשבת, מפני שאינם עושים ההכנה הראויה, מכל מקום יש להם עליה גדולה בימי החנוכה, כי הם מקבלים עזות דקדושה להדליק את הנרות חנוכה בהתלהבות והתחדשות, למרות שלא עשו את ההכנה הראויה, ועל ידי זה הם זוכים להתקרבות גדולה לבורא עולם.

(מתוך הפתיחות בימי החנוכה תשפ"ב - תענית יז-כד)

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי יעקב צבי מפוריסוב זצוק"ל בעל 'עטרה לראש צדיק' בנו של הרבי הקדוש רבי יהושע אשר מפוריסוב זצוק"ל נסתלק ב' טבת (תמו"ט)

סיפר נכדו הוד כבוד קדושת מרן האדמו"ר מפוריסוב שליט"א: יהודי אחד היה מחזיק ריחיים, והיה לו דין תורה עם יהודי אחר, ולא רצה בעל הריחיים לציות לפסק הדין. בא בעל דינו לפני רבינו בעל 'עטרה לראש צדיק', והתלונן אצלו על בעל הריחיים שאינו רוצה לציות לדין תורה. אמר לו רבינו, תראה שעד מהרה יציית לדינא! סתם ולא פירש.

בעל הריחיים היה נוהג לסובב בערי הגלילות להוליך קמח לערים, והיה מוכר את הקמח לחנוונים ולאופים בהקפה. והנה כשהגיע בפעם הזאת לתבוע המעות מהחנוונים והאופים בעד הקמח, אמרו לו הקונים, הא לך הקמח בחזרה, כי מר הוא, כן אמרו כולם פה אחד. ונסע לעיר השניה לתבוע המעות, וגם שם שמע הפזמון הנ"ל, וכן היה לו בעיר השלישית והרביעית.

כמובן שהיה לו מר בפיו מתשובתם, ולא ידע מה זה היה לו. והוכרח לנסוע לפוריסוב. כשהגיע לרבינו וסיפר לו את צרתו, אמר לו רבינו בגערה: נו, עכשיו כבר תציית לדין תורה? בעל הריחיים הבטיח שיציית, ואמר לו רבינו, שיעש שוב למקומות שהיה שם ויגיד לכולם בשמו שינסו עוד פעם את הקמח, וכן עשו והיה טוב מאד.

*

עוד סיפר נכדו הוד כבוד קדושת מרן האדמו"ר מפוריסוב שליט"א: זמן רב היו רוחשים תולעים בביתו של רבינו, פעם אחת היה בביתו איש אחד שאמר שהוא יכול לעשות המצאה, שימותו כל התולעים. אמר לו רבינו, חלילה, אסור להמית אותם, אמנם אני הבעל הבית כאן, ואני אומר, שאין רצוני שיהיו התולעים הללו ברשותי. ומיד לא נשאר מהם אף אחד בביתו!

אתמול בשעת מסירת השיעור בדף היומי, בורא עולם האיר לי שתי ווארטס בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא. אחד זה קצת בבדיחותא, הגמרא (שבת ל:) מספרת על תנאים קדושים שאמרו מלתא בבדיחותא לפני הלימוד. וכך לשון הגמרא במסכת קידושין (כד): **שאני אדם דכיון דבר דעת הוא, המילה שאני באידיש זה יפה, יפה זה באידיש שײן, והו שאני - אדם דכיון דבר דעת הוא, זה דבר יפה לראות אדם שהוא בר דעת... עד כאן בבדיחותא.** וכעשי לוארט הנוסף, הגמרא במסכת סוטה (ג.) ריש לקיש אמר, אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות. נשאלת השאלה, הרי כידוע חרש שוטה וקטן פטורים מכל המצוות כי הם לא בני דעת, אם כן למה מגיע עונש לחוטא, הרי בשעת החטא הוא בבחינת שוטה. והתשובה היא על פי לשון הגמרא, **דכיון דבר דעת הוא איהו מיבעית נפשיה** - הוא מבעית את עצמו. ולכן אינו נחשב כשוטה, שהרי באמת הוא בר דעת, רק בשעת החטא, איהו מבעית נפשיה, הוא בעצמו מכניס בקרבו את הרוח שטות. יש רמב"ם נורא בהלכות דיעות (פ"ו ה"א), דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיונו וחביריו, ונוהג כמנהג אנשי מדינתו. ומה העצה לכך, אומר הרמב"ם הקדוש, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים, ולישב אצל החכמים תמיד, כדי שילמוד ממעשיהם. אדם בר דעת צריך להקיף את עצמו ליד עובדי ה', ליד צדיקים, ליד ע"ל'קע אידן, ואז החממה הזאת תגרום לו שלא להבעית את עצמו, וממילא לא יבוא לידי חטא. שזכה לידבק בצדיקים ובראי שמים, אמן.

מאמר על חנוכה

מתוך הספר "נר איש" מהוד כ"ק מרן אדמו"ר ממעליץ שליט"א

בנוסח ההודאה **וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל לשמך הגדול**. יש לומר על פי מה שכתב **הבני יששכר** בכמה דרושים, דעיקר האמונה היא בחינת שמיעה בקבלת אבות בלי שכל וחכמה, והיא היתד שלא תימוט, ומי שחזק ומושרש באמונה זו יכול להתעסק גם בחקירות שכליות. ועל זאת היתה נטושה מלחמת החשמונאים, כי היוונים רצו להגביר רק את החקירות השכליות, ועל ידי כן ממילא יאבד הכל חס ושולם, ובאו הכהנים הקדושים להשריש בעם האמונה מצד קבלת אבות, כי זה קביעא וקיימא כיתד בל ימוט לעולם.

ובזה אפשר לפרש הסיפור הידוע מהרה"ק **רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע** (בספר אביר הרועים, מובא בקונטרס "אור הגנוח" חברת יגדיל תורה, פניני החסידות), הרה"ק בעל הבני יששכר זי"ע פגש פעם יהודי מהעיר קאליב, ויבקשהו שיספר לו ממקצת דרכיו בקודש של הרה"ק מהרי"א מקאליב זי"ע מה שראה אצלו. ויספר האיש: פעם אחת היה נוכח אצל הרה"ק בעת הדלקת נרות של חנוכה, וקודם ההדלקה סיפר מעשה אחת, אשר אף ששמע כל מלה ומלה מדברי קודשו, עם כל זאת לא זכה להבין כוונת הסיפור ומה שייכותו להדלקת נר חנוכה, וזה המעשה שסיפר אז:

בכפר אחד היה דר איש אחד ושמו היה לוי, והיה זה עם הארץ גדול, אבל גם איש מצליח, ויעש חיל עד שנעשה גביר גדול. כאשר הגיעה בתו הראשונה לפרק בתולה נישאת, בחר לו לחתן בחור בן תורה. אחר כך נתמזל מזלו עוד יותר, ונעשה לאמיד גדול וגביר עצום מאד, וכאשר הגיע מועד נישואי בתו השנייה, היה לו כבר השגה לבחור עבורה בחור גדול בתורה ועילוי מופלג ומפורסם, לכן לקח את חתנו הראשון ונסע עמו אל איזה עיר גדולה שם ישיבה גדולה למען ישיג שם את מבוקשו, וניגש אל הראש הישיבה ויבקש ממנו ליתן לו את הבחור היותר מובהר ומצויין בין תלמידי הישיבה, הראש ישיבה מילא את בקשתו וביירר לו בחור מצויין אשר באמת מצא חן בעיניו ונתקשר בקשר האירוסין בשעטומ"צ.

ויהי כאשר רצו לכתוב את התנאים כמנהג ישראל שעל שטר התנאים חותמים החתן והכלה והמחותנים, נזכר בצער שהלא אינו יודע לכתוב כלל ואף גם אינו יכול אפילו לחתום את שמו בשטר התנאים, ובכן לא ידע מה יעשה לעת כזאת, אמנם חתנו הראשון שהיה תלמיד חכם ובמקום תורה שם חכמה - הרגיעו, באמרו אל תדאג כלל כי אני אלמד אותך האיך לחתום את שמך עד שלא יכיר אף אחד שכבודו אינו יודע לכתוב.

והתחיל ללמוד, הרי שמו 'לוי', וכותבים אותה על ידי ג' קוין, אות הראשונה היא ל' הוא קו ארוך, אחר כך אות ו' קו בינוני לא כל כך ארוך, ולסוף אות י' שהיא רק כנקודה קטנה, כן למד את חותנו למען יוכל לכתוב ולא יצטרך להתבייש. אמנם כאשר הגיע עת כתיבת התנאים, החליף העם הארץ את הענין, וכתב תחלה נקודה, ואחר כך קו בינוני, ולבסוף קו ארוך. עד כאן תורף הסיפור אשר שמע איש זה מפי הרה"ק זי"ע טרם הדליק נר של חנוכה, ולא זכה להבין מה ענין סיפור זה אצל הדלקת הנרות הללו.

ויהי כאשר שמע הרה"ק **הבני יששכר זי"ע** את דבריו, ענה ואמר כי בסיפור זה טמון כל סוד החנוכה, כי כשכותבים כסדר הנ"ל קו ארוך בינוני וקטן הוא עולה לשם **לוי**, אבל כשמחליפים הסדר וכותבים הקוים בהיפוך: קטן בינוני וארוך אז עולה לצירוף שם **יון**, וזה לעומת זה, כאשר היה אז מלחמת הכהנים משבט לוי בעם ובטומאת יון, וכדאיאת במדרש (בר"ר צ"ב ד"לוי' כנגד מלכות יון'. ע"כ). והנה האות יו"ד רומזת על החכמה כידוע (זוה"ק ח"ב קכג.), וכמו שפירש הבני יששכר (חודש סיון מ"ה אות י"ט) מה שנאמר אצל אברהם (בראשית טו ו) 'והאמן בה' חסר יו"ד, כי אברהם סילק את כל חכמתו ושכליותו והאמין אמונה פשוטה. ועל זאת היתה נטושה המלחמה, כי כל חכמת היוונית בנויה על שְׁקָל האדם רק מה שהאדם יודע ומבין ותו לא מידי, אבל כלל ישראל אמונתו והתקשרותו בהש"ת הוא למעלה מהשכל והדעת.

לכן ביו"ד, האות יו"ד היא בתחילת התיבה, כי אצלם הכל בנוי על פי השכל והחכמה, אבל בישראל היא בחינת 'לוי' שהאות יו"ד באה לסוף התיבה, להורות שרק זה אשר מושרש ונטוע היטב בשדה האמונה מצד הקבלה, לו מותר להתעסק בהשגות שכליות, וזה היסוד של חנוכה. ומעתה ממילא מובן אמרינו 'וקבעו שמונת ימי חנוכה אל', דייקא 'להודות והלל לשמך הגדול', דאיאת בריש פרק כלל גדול (שבת סח). דכל היכא דאיכא אבות ותולדות נאמר 'גדול', נמצא ד'שמך הגדול' רומז לאמונה מצד קבלת אבות העוברת לתולדות, וכה ימשך עד ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

טוב עין הוא יבורך, ישר כח לבנו יקירו הרב הצדיק רבי נחמן מאסקאוויטש שליט"א על הסיוע בנפש חפצה בשליחת הדברים.

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד הרה"ג רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א קראתי את הטור השבועי במדור "בצילם של גדולי ישראל" (בגליון מס' 190 - פרשת וירא תשפ"ד, על כ"ק מרן אדמו"ר מדאראג שליט"א), מ'קען נישט אַראַפ נעמען די אויגן פון דעם... - אי אפשר להוריד את העינים מזה.

לא לחינם נקרא שמו של הגליון 'מתיקות' הדף היומי - כל מילה 'מתוקה' מדבש!

**בהערכה ובידידות
איתנה
חיים שטרן**

מאוצרות המועדים

כשהקב"ה מציל את ישראל על ידי שהם ראויים לנס, כדוגמת חנוכה, שאנו אומרים 'מסרת טמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי התורה', אם כן היו ראויין להעשות להם נס, ולכן אומרים הלל שלם בכל ימי חנוכה, כי בחנוכה היה האורה מצד שליומות ישראל, שגרמו להאיר עליהן בניסי המקום, לכן כל יום ויום של ימי החנוכה, שוין באוֹרָן, לומר בכלום הלל שלם.

(סידורו של שבת חלק ב דרוש ד פרק א)

יתלהב כשמדליק נר חנוכה, שהוא ממשך אלהות על כל העולמות, ואלהי אלהים שמח בו, ועושה נחת רוח ליוצרו, ומביא שפע לכל ההיכלות והעולמות, ואומרים 'אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלהי'. **נקודה למחשבה:**

הדברי תורה לע"נ הרב החסיד רבי עקיבא יוסף בן הגאון רבי מרדכי דוד זצ"ל • לרפואת מרת לאה בת מלכה • לזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661